

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบในทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่างๆที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ โดยการคัดเลือกกระบวนการทำงาน กำหนดมาตรการกิจกรรม และกำหนดแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพต่อไป

สำนักปลัด

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

๑. บทนำ

การทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ ถือเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำลายระบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบราชการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ปปท.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) จึงได้ขับเคลื่อนการเฝ้าระวังและตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐใช้เป็นเครื่องมือในการสำรวจและพัฒนาตัวเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการป้องกันและลดโอกาสการทุจริตภายในองค์กร จึงได้จัดทำรายงานการประเมินความเสี่ยงการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อวิเคราะห์กระบวนการ การปฏิบัติงาน และขั้นตอนของการปฏิบัติงานที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการทุจริต ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการรับสินบน โดยมุ่งเน้นการกำหนดมาตรการเชิงรุก กิจกรรมควบคุม และแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นหน่วยงานที่มีความโปร่งใสปลอดจากการทุจริตอย่างยั่งยืน

๒. หลักการและวัตถุประสงค์ของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การนำเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง ได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบปัญหาที่น้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้แล้ว

๒.๑ วัตถุประสงค์

- (๑) เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน
- (๒) เพื่อป้องกันความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- (๓) เพื่อลดโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดความเสียหายต่อการดำเนินงานที่อาจเกิดขึ้น ในอนาคตให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้และสามารถควบคุมได้ ตรวจสอบได้ อย่างมีระบบ
- (๔) เพื่อกำหนดมาตรการ กิจกรรมในการจัดการความเสี่ยงและมีการติดตามประเมินอย่างต่อเนื่อง
- (๕) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริหารงานขององค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- (๖) เพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างเป็นระบบในทิศทางเดียวกัน

๒.๒ นิยามความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk)

การดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ หรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต

๒.๓ กรอบการประเมินการทุจริต มี ๔ กระบวนการ ดังนี้

Corrective : แก้ไขปัญหาที่เคยรับรู้ว่ามีสิ่งที่มีประวัติดูแล้ว ทำอย่างไรจะไม่ให้เกิดซ้ำอีก

Detective : เฝ้าระวัง สอดส่อง ติดตามพฤติกรรมเสี่ยง ทำอย่างไรจะตรวจพบต้องสอดส่องตั้งแต่แรก ตั้งข้อบ่งชี้บางเรื่องน่าสงสัย ทำการลดระดับความเสี่ยงนั้น หรือให้ข้อมูลเบาะแสนั้นแก่ผู้บริหาร

Preventive : ป้องกัน หลีกเลี่ยง พฤติกรรมที่นำไปสู่การสูญเสียต่อการกระทำผิดในส่วนพฤติกรรมที่เคยรับรู้ที่เคยเกิดมาก่อน คาดหมายได้ว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดซ้ำอีก (Known Factor) ทั้งที่รู้ว่าทำไปมีความเสี่ยงต่อการทุจริต จะต้องหลีกเลี่ยงด้วยการปรับ Workflow ใหม่ ไม่เปิดช่องว่างให้การทุจริตเข้ามาได้อีก

Forecasting : การพยากรณ์ประมาณการสิ่งที่จะเกิดขึ้นและป้องกันป้องปรามล่วงหน้าในเรื่องประเด็นที่ไม่คุ้นเคย ในส่วนที่เป็นปัจจัยความเสี่ยงที่มาจากพยากรณ์ประมาณการล่วงหน้าในอนาคต (Unknown Factor)

๒.๔ ประเภทของความเสี่ยงการทุจริต

ด้านที่ ๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต การให้บริการประชาชน อนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

ด้านที่ ๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านที่ ๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

๓. กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ได้ทำการคัดเลือกประเภทความเสี่ยงด้านการใช้จ่ายงบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุสำนักงาน เป็นกระบวนการเป้าหมายในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีการดำเนินงานบ่อยครั้งตลอดทั้งปีงบประมาณ มีมูลค่าการใช้จ่ายเงินหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องและเป็นกระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องติดต่อปฏิสัมพันธ์กับผู้ประกอบการหรือร้านค้าภาคเอกชนโดยตรง ตั้งแต่ขั้นตอนการสืบราคากลาง การเลือกผู้รับจ้าง ไปจนถึงการตรวจรับพัสดุ จึงจัดเป็นพื้นที่เปราะบางที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน การเอื้อประโยชน์หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ จึงนำกระบวนการนี้มาวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อปิดช่องว่างและระบบการควบคุมภายในที่มีธรรมาภิบาล

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ที่	กระบวนการ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๑	กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างวัสดุสำนักงาน	- การสำรวจความต้องการและจัดทำแผนการซื้อ	- การกำหนดรายการวัสดุครุภัณฑ์ที่เอื้อประโยชน์กับผู้ขายรายใดรายหนึ่งหรือการสั่งซื้อเกินความจำเป็น
		- การตรวจรับพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน	- การตรวจรับพัสดุที่ไม่ตรงตามคุณลักษณะที่กำหนด หรือการรับของไม่ครบจำนวน

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงไว้ ๕ ระดับ (Likelihood)

โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๕ ครั้ง/ปี (โอกาสเกิดได้สูงมาก)
๔	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๔ ครั้ง/ปี (โอกาสเกิดได้สูง)
๓	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๓ ครั้ง/ปี (โอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง)
๒	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๒ ครั้ง/ปี (โอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก)
๑	โอกาสเกิดการกระทำทุจริต ๑ ครั้ง/ปี (ไม่น่ามีโอกาสเกิดขึ้น)

เกณฑ์กำหนดระดับผลกระทบไว้ ๕ ระดับ (Impact)

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)	
๕	- เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษชี้มูลความผิด เข้าสู่กระบวนการทางยุติธรรม - เกิดการฟ้องร้องต่อศาล หรือหน่วยงานกำกับดูแล องค์กรตรวจสอบทำการตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้น
๔	- ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ - มีการร้องเรียนต่อสื่อมวลชนและมีการออกข่าว
๓	- หน่วยตรวจสอบภายใน/ภายนอกเข้าตรวจสอบข้อเท็จจริง - มีการส่งหนังสือร้องเรียนและตั้งคำถามต่อการทำงานโดยไม่ได้รับคำตอบที่ชัดเจน
๒	- มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส
๑	- ปรากฏข่าวลือที่อาจพาดพิงคนภายในหน่วยงาน มีคนร้องเรียน แจ้งเบาะแส เริ่มมีความกังวลและสอบถามข้อมูล

๔. การวิเคราะห์ความเสี่ยง

เมื่อพิจารณาโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้ว ให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงว่าก่อให้เกิดระดับความเสี่ยงในระดับใด

(ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต = โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง x ผลกระทบ)

ภาพแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)

ความรุนแรง ของ ผลกระทบ	๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
	๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
	๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
	๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
	๑	๑	๒	๓	๔	๕
		๑	๒	๓	๔	๕
	โอกาส/ความถี่ ที่จะเกิดความเสี่ยง					

การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนนความเสี่ยง	กลยุทธ์ในการจัดการความเสี่ยง	การแสดงสีสัญลักษณ์
ต่ำ	๑ - ๓ คะแนน	โอกาสเกิดน้อยผลกระทบไม่รุนแรงและความเสี่ยงยอมรับได้ โดยไม่ต้องควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องมีการจัดการเพิ่ม	สีเขียว
ปานกลาง	๔ - ๘ คะแนน	ระดับที่ยอมรับความเสี่ยงได้แต่ต้องมีแผนควบคุมความเสี่ยงเพิ่มไม่ให้ความเสี่ยงย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้	สีเหลือง
เสี่ยงสูง	๙ - ๑๔ คะแนน	โอกาสเกิดบ่อยผลกระทบรุนแรงไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้โดยต้องมีแผนควบคุมความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้	สีส้ม
เสี่ยงสูงมาก	๑๕ - ๒๕ คะแนน	โอกาสเกิดบ่อยมากผลกระทบรุนแรงไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที ต้องมีแผนลดความเสี่ยงหรืออาจต้องถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score			ระดับความเสี่ยง
			Likelihood	Impact	Risk Score	
๑	การสำรวจความต้องการและจัดทำแผนการจัดซื้อ	การกำหนดรายการวัสดุครุภัณฑ์ที่เอื้อประโยชน์กับผู้ขายรายใดรายหนึ่งหรือการสั่งเกินความจำเป็น	๓	๒	๖	ปานกลาง
๒	การตรวจรับพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน	การตรวจรับพัสดุที่ไม่ตรงตามคุณลักษณะที่กำหนดหรือการรับของไม่ครบจำนวน	๓	๒	๖	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

เป็นการนำประเด็นความเสี่ยงมาวิเคราะห์เพื่อหามาตรการป้องกันการทุจริต ควบคุมความเสี่ยงไม่ให้มีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

ที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๑	การสำรวจความต้องการและจัดทำแผนการจัดซื้อ	การกำหนดรายการวัสดุครุภัณฑ์ที่เอื้อประโยชน์กับผู้ขายรายใดรายหนึ่ง	ปานกลาง	๑. จัดทำการสำรวจความต้องการของเจ้าหน้าที่แต่ละกอง/สำนัก เพื่อความโปร่งใส ๒. ตรวจสอบความจำเป็นของวัสดุครุภัณฑ์แต่ละรายการ ๓. จัดทำมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ๔. จัดทำมาตรการป้องกันการรับสินบน ๕. จัดทำมาตรการ No Gift Policy	๑. ใช้แบบฟอร์มมาตรฐานในการสำรวจความต้องการของแต่ละกอง/สำนัก ๒. ให้หัวหน้าหน่วยงานลงนามรับรองความจำเป็นในการจัดซื้อ ๓. กำหนดมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ๔. กำหนดมาตรการป้องกันการรับสินบนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ๕. จัดทำและประกาศนโยบาย No Gift Policy ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ	๑ ต.ค. ๖๘ – ๓๐ ก.ย. ๖๙	- เจ้าหน้าที่พัสดุ - กองคลัง
๒	การตรวจรับพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน	การตรวจรับพัสดุที่ไม่ตรงตามคุณลักษณะที่กำหนด	ปานกลาง	๑. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ๒. จัดทำมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง ๓. จัดทำมาตรการ No Gift Policy	๑. แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุและบันทึกผลการตรวจรับ ๒. กำหนดมาตรการส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ ๓. จัดทำและประกาศนโยบาย No Gift Policy ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพลับ	๑ ต.ค. ๖๘ – ๓๐ ก.ย. ๖๙	- เจ้าหน้าที่พัสดุ - กองคลัง

